

Λήξη και πορίσματα 2ου Συνεδρίου Βιοηθικής του Οικουμενικού Πατριαρχείου

[Πατριαρχεία](#) / [Οικουμενικό Πατριαρχείο](#)

Με την ανακοίνωση των πορισμάτων έληξε το Β' Συνέδριο Βιοηθικής του [Οικουμενικού Πατριαρχείου](#), με θέμα «Τεχνητή Νοημοσύνη και Ορθόδοξος Εκκλησία» το οποίο φιλοξενήθηκε από την Ιερά Μητρόπολη Ρεθύμνης και Αυλοποτάμου

Την Παρασκευή, 29 Νοεμβρίου 2024, στο Συνεδριακό Κέντρο της Ιεράς

Μητροπόλεως Ρεθύμνης και Αυλοποτάμου «ΘΕΟΜΗΤΩΡ», σε πανηγυρική ατμόσφαιρα, με την παρουσία του Εκπροσώπου της Α. Θ. Παναγιότητος, του Οικουμενικού Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου, Σεβασμιωτάτου Αρχιεπισκόπου Αυστραλίας κ. Μακαρίου, του Σεβασμιωτάτου Αρχιεπισκόπου Κρήτης **κ. Ευγενίου**, Προέδρου της Ιεράς Επαρχιακής Συνόδου της Εκκλησίας Κρήτης, του Ποιμενάρχου, Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ρεθύμνης και Αυλοποτάμου **κ. Προδρόμου** και των Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτών Μεσογαίας και Λαυρεωτικής **κ. Νικολάου** και Ιεραπύτνης και Σητείας **κ. Κυρίλλου**, των Εντιμοτάτων Αρχόντων του τόπου, του Ελλογιμωτάτου Πρυτάνεως του Πανεπιστημίου Κρήτης, ακαδημαϊκών και πολυπληθούς ακροατηρίου, ξεκίνησαν οι εργασίες του 2ου Συνεδρίου Βιοηθικής του Οικουμενικού Πατριαρχείου, με θέμα **«Τεχνητή Νοημοσύνη και Ορθόδοξος Εκκλησία»**.

Τον Αγιασμό τέλεσε ο Σεβασμιώτατος Αρχιεπίσκοπος Κρήτης, και της πανηγυρικής εναρκτήριας συνεδρίας προήδρευσε υποδειγματικά ο Ελλογιμώτατος Κοσμήτωρ της Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, Καθηγητής κ. Εμμανουήλ Καραγεωργούδης.

Οι εργασίες

Αρχικά αναγνώστηκε, από τον Σεβασμιώτατο Αρχιεπίσκοπο Αυστραλίας και Πρόεδρο της Οργανωτικής Επιτροπής του Συνεδρίου κ. Μακάριο, το Μήνυμα του Οικουμενικού μας Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου, ο οποίος σημείωσε μεταξύ άλλων τα εξής: «Τό νεότευκτον κατασκεύασμα τῆς ἀνθρωπίνης εὐφυΐας, ἡ «Τεχνητή Νοημοσύνη», ἐμφανίζεται εἰς τό προσκήνιον μόλις πρόόλγων ἐτῶν, ἀναπτύσσεται ραγδαίως καί ἐπιδεικνύει δυνατότητας, σχεδόν μυθικάς καί ἀπροβλέπτους. Ἡ θετική συνεισφορά τῆς ἐν λόγῳ ἐπιστημονικῆς ἀνακαλύψεως, εἰς πάμπολλα πεδία τοῦ ἐπιστητοῦ, εἶναι ἀναντίρρητος. Ἐξ ἀντιθέτου ἡ χρῆσις αὐτῆς, ἐπί παραδείγματι, διά πολεμικούς σκοπούς ἢ διά νά ὑποκαταστήσῃ τό ἀνθρώπινον πρόσωπον εἶναι μία τρομακτική ἀλλά ὀχι ἀπίθανος προοπτική καί ὡς ἐκ τούτου ἔχομεν ἱερόν χρέος νά ἐπιστήσωμεν τούς κινδύνους καί νά συνεισφέρωμεν εἰς τήν θέσπισιν τῶν ἀναγκαίων πλαισίων -ἠθικῶν, νομικῶν καί κοινωνικῶν- ἐντός τῶν ὁποίων ἡ «Τεχνητή Νοημοσύνη» θά ἀποβῇ ἐπ' ὠφελεία τοῦ ἀνθρώπου».

Εν συνεχείᾳ, ἀπηύθυναν χαιρετισμό ο Σεβασμιώτατος Αρχιεπίσκοπος Αυστραλίας κ. Μακάριος, με την ιδιότητα του Προέδρου της Συνοδικῆς Επιτροπῆς ἐπὶ τῆς Βιοηθικῆς τοῦ Οικουμενικοῦ Πατριαρχείου, ο οποίος και περιέγραψε ἀδρομερῶς τὴν θεματικὴ τοῦ Συνεδρίου καὶ ἔθεσε τοὺς προβληματισμοὺς ἀπὸ τὴν πλευρὰ τῆς Ορθοδόξου Θεολογίας. Ακολούθησαν οἱ χαιρετισμοὶ ἐκ μέρους τοῦ Σεβασμιωτάτου Αρχιεπισκόπου Κρήτης κ. Ευγενίου, τοῦ Ποιμενάρχου Σεβασμιωτάτου

Μητροπολίτου Ρεθύμνης και Αυλοποτάμου κ. Προδρόμου, της Ευγενεστάτης κυρίας Μαρίας Λιονή, Αντιπεριφερειάρχου Ρεθύμνης, εκ προσώπου του Περιφερειάρχου Κρήτης Εντιμολογιωτάτου Άρχοντος Εξάρχου της Μεγάλης Εκκλησίας κ. Σταύρου Αρναουτάκη, του Εντιμοτάτου κ. Νεκταρίου Παπαδογιάννη, Αντιδημάρχου Ρεθύμνου, εκ μέρους του Δημάρχου Ρεθύμνου, κ. Γεωργίου Μαρινάκη και, τέλος, του Ελλογιμωτάτου Καθηγητού της Ιατρικής Σχολής κ. Γεωργίου Κοντάκη, Πρυτάνεως του Πανεπιστημίου Κρήτης.

Η πρώτη ημέρα του συνεδρίου έληξε με την εισαγωγική ομιλία του Σεβασμιωτάτου Αρχιεπισκόπου Αυστραλίας κ. Μακαρίου, μέσω μιας βιντεοπροβολής, όπου ένα πανόραμα λόγου, εικόνας και ήχου έφερε το ακροατήριο σε επαφή με το αχανές και, εν πολλοίς, αχαρτογράφητο πεδίο της Τεχνητής Νοημοσύνης. Τα προσεκτικώς επιλεγμένα παραδείγματα που δόθηκαν από τον ομιλητή έθεσαν και το γενικό περίγραμμα του προβληματισμού για την παράχρηση των εφαρμογών της Τεχνητής Νοημοσύνης, αλλά και χάραξαν τις κατευθυντήριες γραμμές πάνω στις οποίες πρέπει να κινηθεί η Ορθόδοξη Εκκλησία για να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις, όχι ασφαλώς με στείρα άρνηση αλλά με γόνιμη κριτική και διαλεκτική προσέγγιση, η οποία αξιοποιεί τις θετικές προοπτικές της επιστημονικής προόδου.

Το Σάββατο, 30 Νοεμβρίου, συνεχίστηκαν οι εργασίες του 2ου Συνεδρίου Βιοηθικής του Οικουμενικού Πατριαρχείου με την παρουσία του Προέδρου της Συνοδικής Επιτροπής, του οικείου Ποιμενάρχου, πλήθους ακαδημαϊκών, κληρικών, μελών μοναστικών αδελφοτήτων και ενδιαφερομένων από την τοπική κοινωνία και ευρύτερα. Των εργασιών του Συνεδρίου προηγήθηκε θεία Λειτουργία στον Ιερό Ναό Αγίων Τεσσάρων Μαρτύρων Ρεθύμνου, επί τη μνήμη του αγίου Αποστόλου Ανδρέου του Πρωτοκλήτου και επί τη Θρονική Εορτή της Μητρός Εκκλησίας, κατά το τέλος της οποίας ο Σεβασμιώτατος Αρχιεπίσκοπος Αυστραλίας κ. Μακάριος και ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ρεθύμνης και Αυλοποτάμου κ. Πρόδρομος ομίλησαν συντόμως για την σημασία της ημέρας και ευχήθηκαν υπέρ υγείας και μακροημερεύσεως της Α. Θ. Παναγιότητος, του Οικουμενικού Πατριάρχου κ. κ. Βαρθολομαίου.

Κατά την πρώτη συνεδρία, με τίτλο «Τεχνητή Νοημοσύνη και Ορθόδοξη Θεολογία» και υπό την προεδρία του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ιεραπύτνης και Σητείας κ. Κυρίλλου, παρουσίασαν την εισήγησή τους, οι: Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Μεσογαίας και Λαυρεωτικής κ. Νικόλαος, Πρόεδρος της Ειδικής Συνοδικής Επιτροπής Βιοηθικής της Εκκλησίας της Ελλάδος, ο Ελλογιμώτατος Καθηγητής της Θεολογικής Σχολής του ΑΠΘ κ. Μιλτιάδης Βάντσος και η κα Nina Sadzaglishvili, υποψήφια διδάκτωρ Θεολογίας, από το Πατριαρχείο Γεωργίας. Ακολούθως, μετά το γεύμα, στη δεύτερη θεματική ενότητα με τίτλο «Τεχνητή Νοημοσύνη:

Κοινωνιολογικές και Φιλοσοφικές Προσεγγίσεις» και υπό την προεδρία του Ελλογιμωτάτου κ. Ιωάννου Λίλη, Επικ. Καθηγητού της Πατριαρχικής Ανωτάτης Εκκλησιαστικής Ακαδημίας Κρήτης, ομίλησαν οι: Εντιμολογιώτατος Άρχων Διδάσκαλος του Γένους κ. Κωνσταντίνος Δεληκωσταντής, Ομότιμος Καθηγητής της Θεολογικής Σχολής Αθηνών και οι Ελλογιμώτατοι κ. Κωνσταντίνος Κωτσιόπουλος, Καθηγητής της Θεολογικής Σχολής του ΑΠΘ και κ. Ευάγγελος Πρωτοπαπαδάκης Καθηγητής της Φιλοσοφικής Σχολής του ΕΚΠΑ.

Ακολούθησε η τρίτη θεματική συνεδρία με τίτλο «Τεχνητή Νοημοσύνη: Μια ευρύτερη πρόκληση», υπό την προεδρία του Ελλογιμωτάτου Δρος Κωνσταντίνου Ζορμπά, Γενικού Διευθυντού της Ορθοδόξου Ακαδημίας Κρήτης, κατά την οποία ομίλησαν οι: Εντιμότης κ. Ισίδωρος Σιδερίδης, Διευθύνων Σύμβουλος και συνιδρυτής της Εταιρείας Robuca και Εντιμολογιώτατος Άρχων Δικαιοφύλαξ κ. Αθανάσιος Κεχαγιόγλου, Ποινικολόγος.

Όλοι οι εισηγητές με μεστό και τεκμηριωμένο λόγο ανέπτυξαν το εξόχως επίκαιρο θέμα της Τεχνητής Νοημοσύνης με αναφορά πάντοτε στην Ορθόδοξη Θεολογία και με ενδιαφέρουσες και πολυεπίπεδες προεκτάσεις στα πεδία της Φιλοσοφίας, της Κοινωνιολογίας, της Ηθικής και του Δικαίου. Οι συζητήσεις που ακολούθησαν εμπλούτισαν την όλη προβληματική του Συνεδρίου.

Τέλος, να σημειωθεί ότι κατόπιν προτάσεως του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ρεθύμνης και Αυλοποτάμου κ. Προδρόμου, απεφασίσθη να ζητηθεί η ευλογία της Α. Θ. Παναγιώτητος, του Οικουμενικού Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου για την οργάνωση του 3ου Συνεδρίου Βιοηθικής στο Ρέθυμνο από 29ης έως και 31ης Οκτωβρίου 2025, αμέσως μετά τις εόρτιες εκδηλώσεις για την πεντηκονταετία των Εγκαινίων του Ιερού Ναού Αγίων Τεσσάρων Μαρτύρων Ρεθύμνου.

Την Κυριακή, 1 Δεκεμβρίου 2024 τελέστηκε στον Ιερό Ναό των Τεσσάρων Μαρτύρων Ρεθύμνου Τρισαρχιερατική θεία Λειτουργία, προεξάρχοντος του Σεβασμιωτάτου Αρχιεπισκόπου Αυστραλίας κ. Μακαρίου και συλλειτουργούντων των Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτών Μεσογαίας και Λαυρεωτικής κ. Νικολάου και του Ποιμενάρχου Ρεθύμνης και Αυλοποτάμου κ. Προδρόμου, πρεσβυτέρων και διακόνων και με τη συμμετοχή των Συνέδρων και πολλών πιστών.

Μετά την ευχαριστιακή Σύναξη πραγματοποιήθηκε στο Συνεδριακό Κέντρο η καταληκτήρια συνεδρία, κατά την οποία ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ρεθύμνης και Αυλοποτάμου κ. Πρόδρομος ανέγνωσε τα Πορίσματα του Συνεδρίου, τα οποία μετά από πολύ ενδιαφέρουσα συζήτηση έγιναν εκθύμως δεκτά από τους Συνέδρους.

Εν κατακλείδι, ο Σεβασμιώτατος Αρχιεπίσκοπος Αυστραλίας κ. Μακάριος ευχαρίστησε εγκαρδώς εκ μέρους όλων των συνέδρων τον Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Ρεθύμνης και Αυλοποτάμου κ. Πρόδρομο και όσους συνέβαλαν στη διεξαγωγή και φιλοξενία του Συνεδρίου και μετέφερε και τις πατρικές και Πατριαρχικές ευχές της Α. Θ. Παναγιότητος, του Οικουμενικού Πατριάρχου κ. κ. Βαρθολομαίου στον Ποιμενάρχη και στους συνέδρους. Εκ μέρους της Συνάξεως ο επιχώριος Μητροπολίτης κ. Πρόδρομος εξέφρασε θερμές ευχαριστίες προς τον Αρχιεπίσκοπο Αυστραλίας για την καθοριστική συμβολή του στην άρτια διοργάνωση και την λίαν επιτυχή διεξαγωγή των εργασιών του 2ου Συνεδρίου Βιοηθικής του Οικουμενικού Πατριαρχείου και εν γένει για την προσφορά του στην Ορθόδοξη Εκκλησία. Εν συνεχείᾳ, άπαντες παρεκάθησαν σε επίσημο γεύμα στο Επισκοπείο, το οποίο παρετέθη με την ευγενική φροντίδα του οικείου Ποιμενάρχου κ. Προδρόμου.

Τα πορίσματα

Η διοργάνωση του παρόντος Συνεδρίου εκφράζει το συνεχές ενδιαφέρον της Αγίας του Χριστού Μεγάλης Εκκλησίας για τις επιστημονικές και τεχνολογικές εξελίξεις και το πώς αυτές επηρεάζουν άμεσα τη ζωή του χριστιανού πληρώματος και εγείρουν σοβαρά ηθικά, πολιτικά, ανθρωπολογικά, κοινωνικά ζητήματα και παράλληλα δηλώνει την επιθυμία της Μητρός Εκκλησίας για συμμετοχή στο διάλογο Επιστήμης και Θεολογίας. Σε αυτήν την προοπτική κινήθηκαν οι εισηγήσεις των ελλογιμωτάτων ομιλητών και οι γόνιμες σχετικές συζητήσεις. Στη βάση αυτή προτείνονται για περαιτέρω προβληματισμό και συζήτηση τα ακόλουθα πορίσματα:

1. Η Τεχνητή Νοημοσύνη αποτελεί το κορυφαίο σύγχρονο τεχνολογικό επίτευγμα,

οι εφαρμογές του οποίου αγγίζουν σχεδόν όλες τις εκφάνσεις του ανθρωπίνου βίου, και είναι βέβαιο ότι θα δώσει νέες ωθήσεις και εφαρμογές στα επιστημονικά επιτεύγματα, τα οποία συγκροτούν την πλέον καθοριστική τομή στην ιστορία του ανθρωπίνου πολιτισμού.

2. Η Εκκλησία χαρακτηρίζει την ικανότητα προς επιστημονική έρευνα «θεόσδοτον δῶρον εἰς τὸν ἄνθρωπον» όπως χαρακτηριστικά σημειώνεται στην Αγία Γραφή «καὶ αὐτὸς ἔδωκεν ἀνθρώποις ἐπιστήμην ἐνδοξάζεσθαι ἐν τοῖς θαυμασίοις αὐτοῦ» (Σοφ. Σειρ. 38, 6). Παράλληλα όμως «ἐπισημαίνει τούς κινδύνους πού ὑποκρύπτονται εἰς τὴν χρῆσιν ὠρισμένων ἐπιστημονικῶν ἐπιτευγμάτων» (Αγία καὶ Μεγάλη Σύνοδος της Ορθοδόξου Εκκλησίας, Η Απόστολή της Ορθοδόξου Εκκλησίας εἰς τὸν Σύγχρονον Κόσμον, Στ', § 11). Η πρόοδος της επιστήμης και της τεχνολογίας δεν πρέπει να εκτυλίσσεται εἰς βάρος του ανθρωπίνου προσώπου και της ελευθερίας του. Παρά το γεγονός ότι η Ορθόδοξος Εκκλησία δεν εἶναι «τεχνοφοβική», ἐπισημαίνει τούς κινδύνους που ελλοχεύουν ἀπὸ τὴν κατάχρηση ἢ τὴν κακὴ χρῆση της Τεχνητῆς Νοημοσύνης, ὅπως εἶναι ἡ εξάρτηση ἀπὸ τὴν τεχνολογία, ἡ αποκοινωνικοποίηση, ἡ αλαζονικὴ αυτοαντίληψη και νοοτροπία, ἡ αποδυνάμωση της πίστεως κ.α. Η επιθυμία της ἀποκτήσεως της ἀπόλυτης γνώσεως, χωρὶς Θεό, οδήγησε τούς Πρωτοπλάστους στην Πτώση και ἡ φιλοδοξία της τέλει κατασκευῆς οδήγησε τούς οικοδόμους του Πύργου της Βαβέλ, στην σύγχυση και τὴν ἀποτυχία.

3. Εξ ἀρχῆς και ἔχοντας ἐνώπιόν μας τὰ ὅσα κατατέθηκαν στο Συνέδριο, δεν φαίνεται να προκύπτει κάποια θεμελιώδης και ουσιαστικὴ συνάφεια της Τεχνητῆς Νοημοσύνης με τὸν «νοῦ», ὅπως τὸν κατανοεῖ διαχρονικά ἡ σκέψη και ἡ θεολογία των Πατέρων ἢ «ὁ νοῦς τῶν Πατέρων», κατὰ τὴ φράση της αγίας Πενθέκτης Οικουμενικῆς Συνόδου (16ος Κανόνας). Η πατερικὴ σκέψη θεωρεῖ τὸν νοῦ ὡς τὸ καθαρότερο και ἀκραιφνέστερο «μέρος» της ανθρωπίνης υποστάσεως, στο ὁποῖο ἐντοπίζεται τὸ «κατ' εἰκόνα». Σύμφωνα με τὴν Ορθόδοξη Θεολογία και ἀνθρωπολογία οἱ δυνάμεις και ἐκδηλώσεις τουνου δεν πρέπει να λειτουργοῦν μόνον για να προάγουν τὴν επιστημονική και τεχνολογική γνώση, ἀλλὰ οφείλουν να συντονίζονται με τὴν ἀνάβαση και ἐξύψωση του ἀνθρώπου στο «καθ' ὁμοίωσιν». Ο νουσοφείλει να υπερβαίνει τὸ ἐπίπεδο της λογικῆς διεργασίας και της «υπολογιστικῆς ευφυΐας». Νους και καρδιά αποτελοῦν τὸ ζωτικὸ κέντρο της ἀνθρώπινης υπάρξεως στην ἀναφορά της προς τὸν Θεό.

4. Ἀπέναντι στη συνάφεια Τεχνητῆς Νοημοσύνης, μετανθρωπισμοῦ και «ψηφιακῆς υπερθρησκείας» τονίστηκε ἡ εσχατολογικὴ προοπτικὴ του ἀνθρώπου που εἶναι ἡ κατὰ Χάριν θέωση. Η Εκκλησία κομίζει τὸ μήνυμα της ἐν Χριστῷ ζωῆς, διδάσκουσα ὅτι ἡ τελείωσή του ἀνθρώπου δεν εἶναι ὑπόθεση της επιστήμης και της

«υπολογιστικής ευφυΐας» αλλά μετοχής στο μυστήριο και τα μυστήρια της Εκκλησίας δια των οποίων αποκτούμε «νοῦν Χριστοῦ» (Α΄ Κορ. 2, 16).

5. Η λειτουργία της Τεχνητής Νοημοσύνης σε ευαίσθητους χώρους του ανθρωπίνου βίου (π.χ. υγεία, εργασία, παιδεία, απονομή δικαιοσύνης κ.ά.) πρέπει να είναι υποστηρικτική. Η μηχανιστική και αλγοριθμική αντίληψη των πραγμάτων παραθεωρείσημαντικές,πνευματικές, κοινωνικές, ιστορικές και πολιτισμικέςπαραμέτρους της ανθρώπινης ζωής, καταξιωμένες αξίες και ιδανικά, τα οποία διέσωσαν τον πνευματικό πολιτισμό και με τα οποία συναρτάται το μέλλον της ανθρωπότητας.

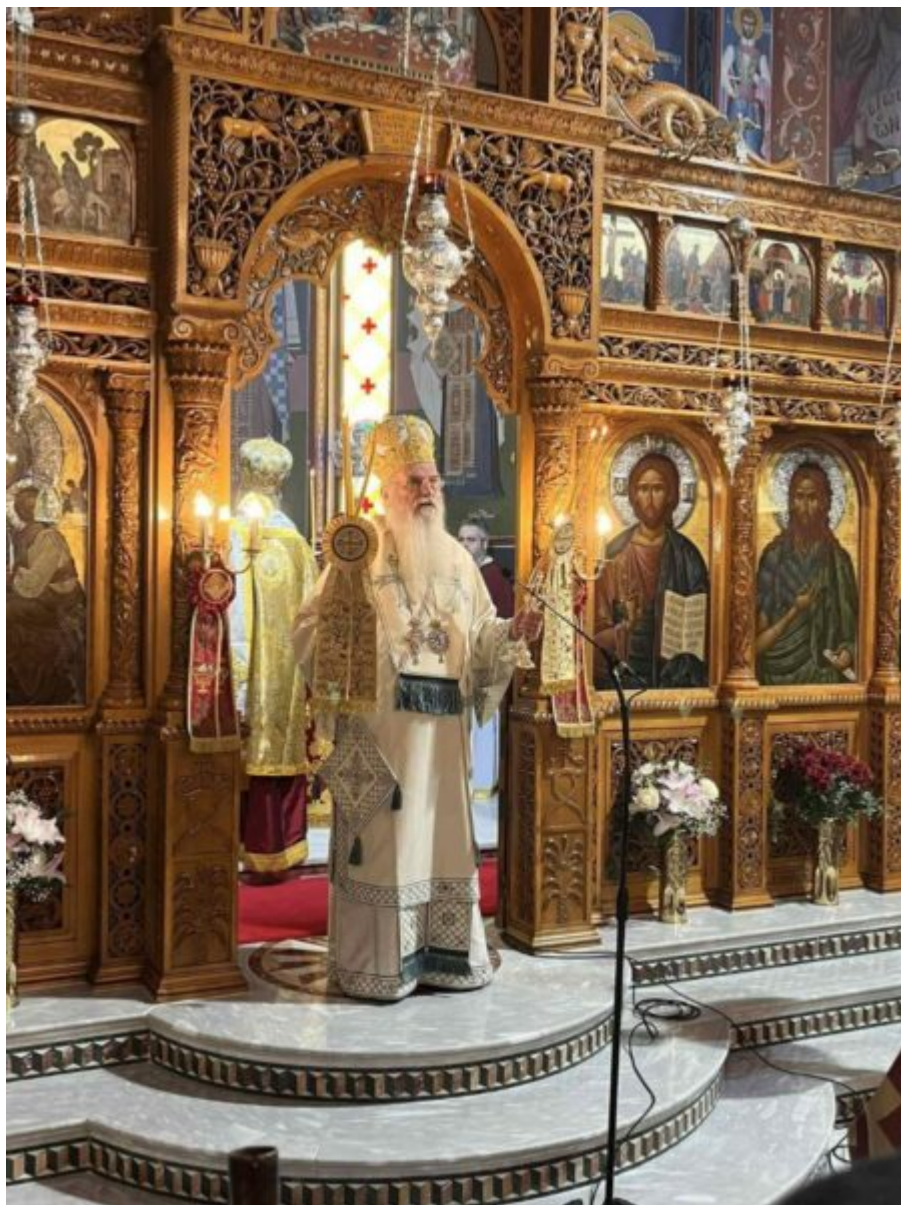
6. Στην ταχύτατη ανάπτυξη της Τεχνητής Νοημοσύνης, σημείο καμπής θα αποτελέσει η επερχόμενηδυνατότητά της να προγραμματίζει τον εαυτό της. Η αντιμετώπιση των σχετικών προβλημάτων μπορεί να δοθεί από μια πνευματική προσέγγιση, η οποία τρέφεται από την ακλόνητη πιστότητα στην Ευαγγελική διδασκαλία, τις Αποστολικές και Πατερικές Παραδόσεις για τον άνθρωπο, τη θεία προέλευση και τον εν Χριστώ αιώνιο προορισμό του.Η Θεολογία αναδεικνύει το περιεχόμενο και την αλήθεια της χριστιανικής εικόνας του ανθρώπου και την επικαιρότητά της εν όψει των σημείων των καιρών και τονίζει την ανάγκη αναγνώρισης ορίων και σταθερών αξιώνεπί τη βάσει των οποίων οφείλει να λειτουργεί και η Τεχνητή Νοημοσύνη.

7. Παρά τη συμβολή της στην διευκόλυνση πολλών πρακτικών πτυχών της ζωής μας καιτις εντυπωσιακές προόδους της, η Τεχνητή Νοημοσύνη αδυνατεί να προσφέρει απαντήσεις στα θεμελιώδη υπαρξιακά και τα μεγάλα κοινωνικά ζητήματα που ταλανίζουν την ανθρωπότητα. Στην Παράδοση της Ορθόδοξης Εκκλησίας δεν υπάρχουν έτοιμες λύσεις στασύγχρονα προβλήματα, υπάρχουν όμως θεμελιώδη θεολογικά κριτήρια πάνω στα οποία μπορούν να οικοδομηθούν απαντήσεις στα οριακά ζητήματα της ανθρωπίνης ζωής. Το πνευματικό θησαυροφυλάκιο της Ορθοδοξίας είναι μια ανεξάντλητη πηγή από την οποία αντλούμε έμπνευση και κατεύθυνση ενώπιον των μεγάλων προκλήσεων της εποχής μας.

8. Η ζώσα πίστη στον Χριστό στηρίζει την προσπάθεια του ανθρώπου να ανταποκριθεί στις αντιφάσεις της επιγείου ζωής του. Όπου ο άνθρωπος αυτονομείται και αυτοερμηνεύεται, εκεί συρρικνώνεται η ύπαρξή του και στερεύουν οι δημιουργικές του δυνάμεις. Δεν μπορεί η επιστήμη και η τεχνολογία του ανθρώπου. Κατά τον Άγιο Γρηγόριο Νησινού, τοθεωθέντα λέγομεν, αλλά ο άνθρωπος ζει της πίστεως, Γ', 2. PG 94,

Διαβάστε επίσης:

[2η Ημέρα Εργασιών του Συνεδρίου Βιοηθικής του Οικουμενικού Πατριαρχείου](#)

[Η έναρξη του 2ου Συνεδρίου Βιοηθικής του Οικουμενικού Πατριαρχείου](#)